

Publicat el 28-10-2001 a "Diari Levante - EMV".

Entre Gandia i Oliva

Carles Dolç *

Les comarques litorals valencianes presenten unes condicions de vida –climàtiques, físiques i, encara, econòmiques– relativament excepcionals. Relativament perquè la mediterraneïtat la comparteixen amb moltes altres terres, però excepcionals perquè s'hi complementen un conjunt de factors que creen un hàbitat singular. Totes aquestes comarques tampoc no són iguals, per bé que hi coincideixen tendències com ara el creixement de l'edificació o el demogràfic. En els últims cinquanta anys han tingut un desenvolupament fora mida, el més discutible del qual podria ser el procés d'ocupació de la línia de costa perquè ha donat lloc al fenomen d'una urbanització destructiva: l'acumulació desfà el litoral.

La Safor és una d'aquestes comarques costaneres. El desenvolupament industrial s'hi ha combinat amb la fertilitat (malpagada) agrària, la població hi ha augmentat més enllà del creixement vegetatiu normal, les autovies hi han proliferat, el paisatge litoral s'ha tornat un desfici, el turisme és ara una part de l'economia... No és una història estranya a les comarques costaneres veïnes. És un procés en gran part irreversible i també perfectible. O hauria de ser-ho, perquè aquestes tendències compulsives, mediambientalment desficioses, continuen funcionant i amenacen la qualitat de vida dels saforencs.

Junt amb la continuació sense condicions de l'ocupació de la costa, una altra manifestació d'aquestes tendències és la idea publicitada de crear una gran ciutat entre Gandia i Oliva. Ho titulava així aquest mateix diari: "*El mapa de infraestructuras de la Safor prevé una conurbación entre Gandia i Oliva*" (Levante, 23/12/2000), en un article on hi havia unes declaracions del director general d'Obres Públiques, Pedro Marco: "*Todo esto va a ser una gran ciudad*". Clar que quan es lliga aquest concepte al de conurbació, és a dir, al de la col·lisió edificada entre cascs urbans, s'està parlant de generar una urbs per creixement construït, no per raons de capitalitat, de capacitat de lideratge.

Gandia ja és una ciutat-capital des de fa moltes dècades i encara segles, i entre Gandia i Oliva hi ha un canemàs de cascs urbans, comunicacions o teixit econòmic diversificat que fan distintiva la Safor. Si afegim a això les condicions físiques (el cercle de muntanyes que l'envolta, el microclima, la mar...), resulta que estem davant d'una d'aqueixes comarques que permeten un hàbitat d'un atractiu bastant envejable. Amb la condició que no es malmeta.

Identificar el desenvolupament de la Safor amb el creixement construït, amb la conurbació entre Gandia i Oliva, la continuació de l'amuntegament edificat a les platges o l'acumulació d'infraestructures, pot significar l'anorreament lent de la qualitat de vida de la comarca. Una gran ciutat, en el sentit dimensional, acaba per bloquejar molts avantatges de la ciutat: la densitat de relacions humanes, les facilitats de desplaçament, la proximitat al treball i a la natura... Per això les revisions de l'urbanisme contemporani intervenen més en el sentit de perfeccionar la ciutat que no en el d'engrandir-la.

La Safor és una comarca que podem anomenar urbana. Una sèrie de nuclis més o menys autosuficients, que es corresponen amb els pobles de sempre (Guardamar, Piles, Bellreguard, La Font, Xeresa...), se situen entre els camps cultivats o al costat d'aquests, on la ciutat i la natura es mesclen. En ells la gent viu, treballa i es relaciona. Podríem dir que la teorització anglosaxona de la ciutat jardí està ací plasmada. No és, però, teoria, és una realitat urbana singular. Gandia-Oliva és una ciutat aproximadament linial, que no hauria d'arribar a la conurbació, un model distint als habituals però que s'albira fèrtil.

La proposta de crear un bulevard *ex novo* a l'est dels cascs urbans entre Gandia i Oliva, que inevitablement hi generaria una tendència al creixement cap a ell, fa camí cap a una "gran ciutat", que no necessàriament vol dir bona ciutat. Entre Gandia i Oliva hi ha moltes coses a millorar, però la conurbació és una de les perspectives més problemàtiques. Els avantatges del model actual s'hi diluirien, mentre els pobles podrien esdevindre els anodins suburbis de la gran ciutat, una perspectiva habitual en l'urbanisme contemporani i escassament atractiva.

Entre Gandia i Oliva funciona malament la carretera que les uneix. Seria més interessant reconvertir-la, aquesta sí, en un bulevard, en una via de *traffic calming*, amb calçada, voreres i vegetació ordenades per a ser transitades també pels vianants i els ciclistes de passeig. Sense col·lisionar el creixement dels municipis que s'estenen al seu llarg (Gandia, Bellreguard, Palmera, l'Alqueria, Oliva). Clar que hi ha un problema de comunicació fluida dins de la comarca, però s'ha de resoldre amb un conjunt de mesures combinades: la primera és que l'autopista no siga de peatge a la Safor; i la segona, ja programada, és que torne a funcionar el ferrocarril entre Gandia i Dènia, perquè el seu ús faça minvar el del vehicle privat. I se n'haurien d'afegir unes altres.

Mantindre les condicions mediambientals de la Safor passa per qüestions com aquestes, però també per canviar el xip del creixement pel del perfeccionament, cosa que implicaria revisar l'ocupació edificada abusiva de la línia marítima o evitar la suburbialització dels barris existents a Gandia o Oliva. O pensar en una Gandia-Oliva que exercira la capitalitat, en una ciutat que inverteix més en qualitat que no en grandària (la qualitat és cada vegada més un valor econòmic!). En fi, són idees per a un debat que sembla imprescindible a la majoria de les comarques litorals.

* Arquitecte-Urbanista

Fitxer baixat de <http://www.terracritica.org>